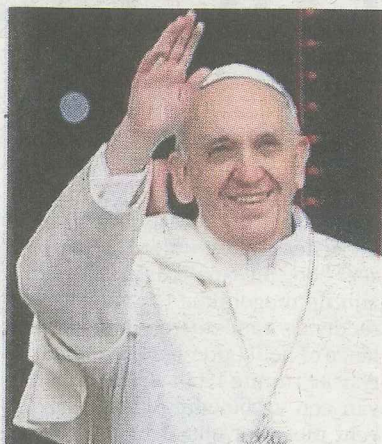


Franciscus noemt de nieuwe paus zich, naar een heilige die wereldwijd grote populariteit geniet. 'Jezelf zo noemen is een ambitieuze vorm van nederigheid.'

Franciscus, de paus van de pendelbus



De nieuwe paus

Marije van Beek

Voor het eerst noemt een paus zich Franciscus. Alleen al het feit dat er een naam is gekozen die nooit eerder voorkwam, is veelbelovend, zegt Gerard Pieter Freeman, hoogleraar franciscaanse spiritualiteit aan de Universiteit van Tilburg. "Je moet terug in de tijd tot het jaar 897 om een paus te vinden zonder rangnummer." Het zegt iets over zijn persoonlijkheid, denkt Freeman. "Eigenwijs."

Even was er woensdag nog twijfel: wil de nieuwe paus zich echt naar de bekende Franciscus van Assisi laten noemen of werd Franciscus Xaverius bedoeld, de stichter van de jezuïetenorde? Een woordvoerder van het Vaticaan bevestigde het: de eerste.

Franciscus van Assisi (1181-1226) was de zoon van een voornamelijk Italiaanse lakenkoopman die als twintiger al zijn bezittingen wegdeed en voor armen en melaatsen zorgde. Deugden die hij voorstond: nederigheid, eenvoud, broederschap.

Iets van die eenvoud liet de nieuwe paus al zien tijdens de balkonscene. Het gemoedelijke *buona sera*, goedenavond, was de taal van de gewone man. Toen de paus vervolgens samen met het volk een weesgegroetje en onzever begon te bidden, was Freeman stomverbaasd. "Dat zijn he-

le simpele, volkse gebeden. Het had iets huiselijks. En hij noemde zich niet één keer 'pauz' - alleen 'bischop van Rome'."

Daarna deed de nieuwe paus iets wat niet in het protocol stond. Hij vroeg de mensen op het plein om hem te zegenen. "Hij boog voorover. Toen werd het stil. Heel ontroerend."

Aan charisma lijkt het paus Franciscus niet te ontbreken. Freeman: "Hij weet menigtes op een hele simpele manier te bescapen."

Met 'broederschap' bedoelde de heilige Franciscus, zegt Freeman, "dat je als mens aan elkaar gegeven bent, zoals je je eigen broer en zus ook niet uitzoekt. We moeten voor elkaar instaan."

Wereldwijd is Franciscus van Assisi een geliefd heilige. "Er zijn honderden verhalen over hem. Hij is gespeend van iedere vorm van eigenwaan, en gericht op verbinding. Dat verklaart zijn populariteit: Mensen herkennen dat als heilig." Wat het belooft voor het beleid van de paus is nog lastig te zeggen, maar de liefde voor de armen is belangrijk. "Voor Franciscus van Assisi zijn die heilig."

Verder was de heilige Franciscus vooral iemand die gewoon Jezus' voetsporen wilde volgen, zegt Freeman. "Wat Jezus doet en zegt, is zijn handleiding. Heel letterlijk, alle-daags, praktisch. Maar goed, Jezus heeft zich nooit over beleidsplannen of structurele hervormingen uitgelaten. Dus als de nieuwe paus zegt dat hij van de armen houdt, is dat iets anders dan dat hij structurele maatregelen gaat nemen."

Het juiste gebaar op het juiste moment kan evenwel veel uitmaken, misschien wel meer dan een ronkend beleidsplan, denkt de Franciscus-kenner: "Als je de paus ter sprake brengt bij ongelovigen, beginnen ze meteen over de schatten van het Vaticaan. Het terugwinnen van de geloofwaardigheid lukt alleen door zelf het goede voorbeeld te geven. Ik denk dat we het bij de nieuwe paus daarin moeten zoeken. Hij is na zijn verkiezing bijvoorbeeld niet in een gepantserde limousine gestapt, maar



Franciscus van Assisi

met de kardinalen meegegaan in de pendelbus."

De Franciscus uit de twaalfde eeuw was sterk in 'welsprekende tekenen'. "Als hij een duur laken van zijn vader verkoopt en het geld aan de kerk geeft, sleept zijn vader hem voor het gerecht. Franciscus trekt dan doodleuk alles uit wat hij aanheeft, legt het op een hoopje en zegt: "Nu kan



FOTO LIESBETH VAN DER WAL, HH

ik pas naar waarheid bidden: 'Onze Vader-die-in-de-hemel-is. Want jij bent mijn vader niet meer.'"

De heilige ontdeed zich volgens de overlevering vaker van zijn kleding. "Omdat hij steeds zijn pij weggaf aan armen en dan in zijn onderbroek achterbleef, verboden zijn vrienden hem om zijn kleding af te staan. Dus zei hij voortaan tegen een arme: 'Ik

Iets van dat gevoel voor theater heeft de nieuwe paus ook

kan mijn pij niet weggeven, maar je mag hem wel afpakken.'"

Iets van dat gevoel voor theater bezit de nieuwe paus ook. Hij heeft al eens de voeten van aids-patiënten gewassen en gekust.

Al met al vergt het lef, zegt Freeman, om jezelf Franciscus te noemen. "Het is een heel ambitieuze vorm van nederigheid."